

بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی بحران‌های رقابت بازار، محدودیت مالی و هزینه نمایندگی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۹

اسداله محمدزاده سوته^۱، محمد مهدی عباسیان فریدونی^{۲*}، عباسعلی پورآقاجان سرحمامی^۳

۱- دانشجوی دکترا، گروه حسابداری، واحد قائمشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران

۲- استادیار، گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران (mm.abbasian@yahoo.com & m.abbasianf@gmail.com)

۳- استادیار، گروه حسابداری، واحد قائم شهر، دانشگاه آزاد اسلامی، قائم شهر، ایران

چکیده

از آنجا که کیفیت حسابرسی داخلی می‌تواند تضمین‌کننده صحت و دقت گزارشگری مالی شرکت باشد باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به شرکت خواهد شد که در نتیجه موجب بهبود مدیریت بحران نگهداشت وجه نقد به واسطه اعتماد سرمایه‌گذاران و تأمین‌کنندگان مالی خواهد شد. از این رو هدف از انجام این پژوهش بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی بحران‌های رقابت بازار، محدودیت مالی و هزینه نمایندگی است. پژوهش حاضر در راستای هدف پژوهش از نظر نتیجه اجرا آن، یک پژوهش کاربردی، از منظر فرایند اجرا، کمی، از منظر منطق اجرا، قیاسی-استقرایی، از منظر هدف اجرا، تحلیل-تجربی و از منظر بعد زمانی یک پژوهش طولی-گذشته‌نگر است. این پژوهش در جامعه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده و نمونه آماری آن شامل ۱۱۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ انتخاب شده است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل رگرسیونی حداقل مربعات معمولی استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد کیفیت حسابرسی داخلی شرکت بر بحران‌های نگهداشت وجه نقد، محدودیت مالی و هزینه نمایندگی تأثیر دارد درحالی‌که کیفیت حسابرسی داخلی بر رقابت بازار محصول تأثیر ندارد و همچنین رقابت بازار، هزینه نمایندگی و محدودیت مالی قادر نخواهند بود که در رابطه کیفیت حسابرسی داخلی و بحران نگهداشت وجه نقد، نقش میانجی ایفا کنند. پژوهش حاضر به صورت هم‌زمان و برای بار نخست تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی بحران‌های رقابت بازار، محدودیت مالی و هزینه نمایندگی را مورد بررسی قرار داد.

واژه‌های کلیدی کیفیت حسابرسی داخلی، نگهداشت وجه نقد، رقابت بازار، محدودیت مالی، هزینه نمایندگی

Investigating the Effect of Internal Audit Quality on the Crisis of Cash Holding, Considering the Mediating Role of Market Competition Crises, Financial Constraints and Agency Costs

Assadollah Mohammadzadeh Soteh¹, Mohammad Mehdi Abbasian Fereydoni^{2*}, Abbas Ali Pouraghajan Sarhamami³

1. PhD Student, Dept. of Accounting, Ghaemshahr Branch, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran

2. Assist. Prof., Dept. of Accounting, Ghaemshahr Branch, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran (m.abbasianf@gmail.com & mm.abbasian@yahoo.com)

3. Assist. Prof., Dept. of Accounting, Ghaemshahr Branch, Islamic Azad University, Ghaemshahr, Iran

Abstract

Since the quality of internal audit can guarantee the correctness and accuracy of the company's financial reporting, it will increase the trust of investors in the company, which will improve the management of the crisis of keeping cash due to the trust of investors and financiers. Therefore, the purpose of this research is to investigate the effect of internal audit quality on the crisis of cash holding, considering the mediating role of market competition crises, financial constraints and agency costs. In line with the purpose of the research, in terms of the result of its implementation, it is an applied research, from the perspective of the implementation process, quantitative, from the perspective of the implementation logic, analogical-inductive, from the perspective of the implementation goal, analytical-experimental, and from the perspective of the time dimension, a longitudinal-retrospective research. This research was conducted in the community of companies admitted to the Tehran Stock Exchange and its statistical sample included 110 companies admitted to the Tehran Stock Exchange between 2014 and 2021. Ordinary least squares regression model has been used to test research hypotheses. The results show that the quality of the company's internal audit has an effect on the crisis of cash retention, financial limitation and agency cost, while the quality of internal audit does not affect the product market competition, and also the market competition, agency cost and financial limitation will not be able to influence the quality of internal audit and The crisis of holding cash, play the role of a mediator. The present study simultaneously and for the first time investigated the effect of internal audit quality on the crisis of cash holding with regard to the mediating role of market competition crises, financial constraints and agency fees.

Keywords: Internal Audit Quality, Cash Retention, Market Competition, Financial Constraints, Agency Fees.

۵۳

شماره ۲۳

بهار و تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه

علمی و پژوهشی

۱- مقدمه

نگهداشت وجه نقد به معنای ایجاد و حفظ تعادل و پایداری در توزیع وجوه نقد در شرکت است. در صورتی که توزیع وجوه نقد در شرکت به درستی انجام نشود، ممکن است در شرایط بحرانی با مشکلات جدی مواجه شود. کیفیت حسابرسی داخلی در شرکت، می‌تواند تأثیر قابل توجهی در بحران نگهداشت وجه نقد داشته باشد. اگر حسابرسی داخلی با کیفیت بالا انجام شود، می‌تواند بهبود قابل توجهی در توزیع و نگهداری وجه نقد در شرکت به دنبال داشته باشد. به عنوان مثال، اگر حسابرسی داخلی به صورت منظم و مستمر صورت گیرد و گزارش‌هایی با کیفیت و دقت بالا به مدیران ارائه شود، می‌تواند باعث افزایش آگاهی مدیران از وضعیت مالی و وجوه نقد شود. همچنین، در صورتی که حسابرسی داخلی به درستی انجام نشود و گزارش‌های نادرست یا ناقصی تهیه شود، ممکن است این موضوع به نگهداری وجه نقد در آسیب بزند و باعث بروز بحران در زمینه نگهداری وجه نقد شود. به عنوان مثال، اگر حسابرسی داخلی نادرستی انجام شود و مواردی از جمله خطرات مرتبط با نگهداری وجوه نقد در شرکت بررسی نشوند، احتمال بروز بحران در این زمینه بیشتر می‌شود [۱].

امروزه در سرتاسر جهان شرکت‌ها در عرصه رقابت برای به دست آوردن سهم بیشتری از بازار تلاش می‌کنند تا بتوانند سهم فروش محصولات خود را نسبت به رقبا افزایش دهند. شرکت‌ها به منظور کسب مزیت رقابتی از منابع خود در جهت بهبود موقعیت نسبی خویش نسبت به رقبا استفاده می‌کنند، ارتقای موقعیت شرکت سبب شکلگیری فرصت‌های بهتری در آینده می‌شود. از جمله اهداف مدیران مالی می‌توان به بقای شرکت در صنعت و حداکثر رساندن فروش یا سهم بازار اشاره کرد. مدیران برای دستیابی به اهداف خود

اقدام به نگهداری وجه نقد (به عنوان ابزار دفاعی در برابر ضرر و زیان شرکت) در سطحی بهینه می‌کنند. وجه نقد از طریق فروش محصولات، فروش دارایی‌ها و همچنین تأمین مالی جدید به شرکت وارد می‌شود. جریان‌های نقدی ورودی و خروجی کاملاً هم‌زمان نیستند؛ بنابراین، مقداری وجه نقد لازم است تا بتوان از آن به عنوان ضربه‌گیر استفاده کرد. به علت توسعه روزافزون نقل و انتقال‌های الکترونیکی و سایر سازوکارهای غیر کاغذی پرداخت وجوه، حتی ممکن است ضرورت معاملاتی وجه نقد تقریباً محو شود. با این حال، حتی اگر چنین اتفاقی هم رخ بدهد، باز هم برای نقدینگی تقاضا وجود دارد و باید به شکل مؤثری مدیریت شود. حسابرسی داخلی یکی از ارکان راهبری شرکتی صحیح در بانک‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌ها تلقی می‌شود.

اهمیت حسابرسی داخلی در سازمان‌های مختلف در سراسر جهان غیرقابل انکار است. اصول توسعه راهبری شرکتی که توسط کمیته بال منتشر شده است بیان می‌کند که بانک‌ها باید دارای واحد حسابرسی داخلی باشند. کمیته بال در سال ۲۰۰۱ رهنمود نظارتی «حسابرسی داخلی در بانک‌ها و رابطه ناظران با حسابرسان» را به منظور تقویت نظرات و تشویق انجام فعالیت‌های صحیح در بانک‌ها منتشر کرد که بعد از آن در سال ۲۰۱۲ سندی با عنوان «حسابرسی داخلی در بانک‌ها» منتشر کرد که جایگزین نسخه سال ۲۰۰۱ شد. به نظر می‌رسد در نسخه جدید، به ساختار بانک‌ها، فعالیت‌های نظارتی و همچنین تجربیات مربوط به بحران‌های مالی اخیر در سال‌های ۲۰۰۷ و ۲۰۰۸ توجه بیشتری شده است. اصول توسعه راهبری شرکتی منتشر شده مزبور بیان می‌کند که بانک‌ها باید دارای واحد حسابرسی داخلی باشند و نظام کنترل‌های داخلی قوی را شامل واحد حسابرسی داخلی مؤثر و

مستقل می‌داند [۲].

امروزه رقابت‌پذیری، یک موضوع محوری در سطح دنیا است که از آن به عنوان وسیله‌ای جهت دستیابی به رشد اقتصادی مطلوب و توسعه پایدار یاد می‌شود. یکی از ویژگی‌های شرکت موفق، برخورداری از قدرت رقابت‌پذیری است. در عین حال ویژگی بارز شرکت‌های ناموفق، عدم برخورداری از این قدرت است. رقابت‌پذیری به‌عنوان توانایی اقتصادی بنگاه برای ثابت نگه‌داشتن سهم خود در بازارهای بین‌المللی یا افزایش سهم خود در بازار تعریف می‌شود. سهم بازار دربردارنده موقعیت بازار شرکت و نیز اندازه نسبی شرکت است. به عبارت دیگر، مقدار فروش شرکت می‌تواند نشان دهنده میزان نفوذ شرکت در بازار باشد و می‌تواند به طور غیرمستقیم دلالت بر شهرت، تشخیص، قابلیت‌های توزیع یا حتی کیفیت واقعی شرکت داشته باشد. اساساً، مقدار فروش شرکت حاکی از اندازه شرکت نسبت به سایر رقبای بالقوه، بخش‌ها یا کل بازار است.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

حسابرسی داخلی یکی از فرایندهای اساسی در مدیریت مالی شرکت‌ها است که برای حفظ صحت و سلامت مالی و صورت‌های مالی شرکت‌ها انجام می‌شود. هدف از حسابرسی داخلی، بررسی و ارزیابی فرایندهای مالی و عملکرد شرکت به منظور اطمینان از صحت و قابل اعتماد بودن صورت‌های مالی است. با این حال، اگر کیفیت حسابرسی داخلی پایین باشد، می‌تواند به بروز بحران نگهداشت وجه نقد منجر شود. به عبارت دیگر، نقص در حسابرسی داخلی می‌تواند باعث ایجاد ابهامات در اطلاعات مالی شرکت و عدم قابل اعتماد بودن آنها شود. در این صورت، ممکن است سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان از این موضوع مطلع شده و نسبت

به شرکت اعتماد خود را از دست بدهند. همچنین، در صورت وجود بحران نگهداشت وجه نقد، شرکت ممکن است برای تأمین نیازهای مالی خود به مشکل برخورد کند. در این شرایط، وجود حسابرسی داخلی باکیفیت پایین می‌تواند باعث بروز بیشتر بحران شود و به تبع آن، خسارات بیشتری به شرکت وارد شود. در نتیجه، بهبود کیفیت حسابرسی داخلی و اطمینان از صحت و قابل اعتماد بودن صورت‌های مالی شرکت، به عنوان یکی از عوامل اصلی در پیشگیری از بروز بحران نگهداشت وجه نقد مطرح می‌شود. این امر نیازمند انجام فرایندهای حسابرسی داخلی باکیفیت و بهبود مداوم آنها است. علاوه بر این، در صورتی که حسابرسی داخلی باکیفیت انجام شود، مشکلات مالی و مدیریتی شرکت به سرعت شناسایی و رفع می‌شوند. به عبارت دیگر، حسابرسی داخلی می‌تواند به عنوان یک سیستم هشداردهی در برابر بروز مشکلات مالی و مدیریتی در شرکت عمل کند. این امر باعث می‌شود که شرکت‌ها به سرعت به مشکلات خود پی ببرند و در صورت لزوم، اقدامات لازم را برای رفع آنها انجام دهند. این موضوع در پیشگیری از بروز بحران نگهداشت وجه نقد بسیار مهم است. همچنین، حسابرسی داخلی باکیفیت می‌تواند باعث افزایش شفافیت و قابلیت اطمینان شرکت شود. این موضوع باعث می‌شود که سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان به شرکت اعتماد بیشتری داشته باشند و برای تأمین نیازهای مالی شرکت، آنها را تأمین‌کننده وام و سرمایه شوند. در این شرایط، بروز بحران نگهداشت وجه نقد به شکل چشمگیری کاهش پیدا خواهد کرد. در نتیجه، می‌توان گفت که کیفیت حسابرسی داخلی به عنوان یکی از عوامل مهم در پیشگیری از بروز بحران نگهداشت وجه نقد مطرح است. انجام فرایندهای حسابرسی داخلی باکیفیت و بهبود

مداوم آنها، می‌تواند به شرکت‌ها کمک کند تا مشکلات مالی و مدیریتی خود را به‌سرعت شناسایی و رفع کنند و به اعتماد سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان در قبال شرکت خود نگهداری کند [۳].

کیفیت حسابرسی داخلی به عنوان یک عامل مهم در پیشگیری از بحران محدودیت مالی در شرکت‌ها نیز نقش مهمی دارد. اگر کیفیت حسابرسی داخلی در یک شرکت ضعیف باشد، این موضوع می‌تواند منجر به بروز بحران‌های مالی شود. حسابرسی داخلی قادر است به شناسایی به‌موقع مشکلات و نواقص در سیستم مالی و مدیریتی شرکت کمک کند. اگر کیفیت حسابرسی داخلی در یک شرکت بالا باشد، این موضوع می‌تواند به شرکت کمک کند تا به مشکلات موجود در سیستم مالی و مدیریتی خود پی ببرد و آن‌ها را به‌موقع رفع کند و در نتیجه از بروز بحران محدودیت مالی جلوگیری کند. همچنین حسابرسی داخلی باعث تقویت کنترل داخلی در شرکت می‌شود که این امر می‌تواند به کاهش ریسک بروز بحران محدودیت مالی در شرکت کمک کند. در نهایت حسابرسی داخلی باعث افزایش اطمینان سهام‌داران درباره صحت و صداقت گزارش‌های مالی شرکت می‌شود. در نتیجه، این موضوع می‌تواند به حفظ روابط خوب با سهام‌داران و کاهش ریسک بروز بحران محدودیت مالی در شرکت کمک کند [۴].

در صورتی که تأمین مالی خارجی برای شرکت پرهزینه باشد، در این صورت دارایی‌های نقدی از طریق کاهش مشکل کم سرمایه‌گذاری موجب افزایش ارزش شرکت می‌شود. بر پایه تئوری نمایندگی وجه نقد مازاد، زمینه لازم برای رفتار فرصت‌طلبانه و بانگیزه کسب منفعت شخصی از سوی مدیران را فراهم نموده و بدین ترتیب سبب افزایش تضاد نمایندگی می‌شود [۵]. انتظار می‌رود که سطح نگهداشت وجه نقد در شرکت با

عوامل متعددی در ارتباط باشد. حاکمیت شرکتی، اندازه شرکت، عملکرد شرکت، ساختار سرسید بدهی‌ها، ارتباط با مؤسسات مالی، هزینه فرصت سرمایه‌گذاری شده در دارایی‌های نقدی، اهرم شرکت، سایر دارایی‌های نقدی، ظرفیت تولید جریان‌های نقدی، درصد تقسیم سود، نسبت سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت، تعداد سال‌هایی که شرکت به عملیات خود ادامه داده است، عضویت در گروه تجاری و کیفیت تعهدی به عنوان عوامل تعیین‌کننده سطح نگهداشت وجه نقد شرکت‌ها معرفی شده‌اند [۶]. پژوهشگران بیان می‌دارند که مدیریت بهینه وجه نقد مستلزم اتخاذ بهترین رویه در خصوص نگهداری وجه نقد است که کسری و مازاد آن با توجه به هزینه‌های تأمین مالی، منجر به ایجاد هزینه‌های اضافی برای شرکت‌ها می‌شود [۷]. اسدی معتقد است که نگهداری سطح بهینه وجه نقد بیشترین ارزش را برای شرکت به همراه دارد [۸].

شرکت‌ها بایستی با مدیریت مناسب وجه نقد در صدد دستیابی به سطح بهینه‌ای از وجه نقد باشند و از طرفی سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد خود را بهبود بخشند. منظور از سرعت تعدیل وجه نقد سرعت حرکت از وجه نقد موجود به سمت وجه نقد بهینه است که مطابق با تئوری توازن پویا این تعدیل به‌صورت تدریجی و با سرعت تعدیل مشخصی خواهد بود. از سوی دیگر مطابق با تئوری توازن ایستا، سرعت تعدیل به‌صورت یکجا اتفاق می‌افتد. ضریب سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد به سرعت واکنش وجه نقد واقعی نسبت به وجه نقد بهینه، گفته می‌شود. منظور از وجه نقد بهینه در عبارت فوق، میزان وجه نقدی است که بین منافع و مزایای حاصل از نگهداری وجه نقد توازن ایجاد کند [۹]. در شرکت‌هایی با ویژگی‌هایی متفاوت سطح نگهداشت وجه نقد و سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد نیز متفاوت است. یکی از مهم‌ترین

ویژگی‌هایی که در طول سال‌های اخیر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است میزان مشتریان عمده در شرکت است [۱۰]. در شرکت‌هایی که دارای مشتریان عمده هستند، ریسک کمبود نقدینگی و به تبع آن ریسک ورشکستگی شرکت بالا است که شرکت‌ها برای مقابله با این نوع ریسک همواره تلاش می‌کنند تا میزان وجه نقد اضافی را در شرکت نگهداری نمایند؛ زیرا ممکن است که شرکت در طول دوره مالی همه یا برخی از مشتریان عمده خود را از دست دهد و در نتیجه دچار ورشکستگی شود [۱۱]. بنابراین انتظار می‌رود که در شرکت‌هایی با مشتریان عمده، میزان نگهداشت وجه نقد و سرعت تعدیل آن بالا باشد.

معمولاً این استدلال وجود دارد که هر چه سهم بازار (مقدار فروش شرکت) شرکت بیشتر باشد، آن شرکت موفق‌تر است. هر چه تعداد رقبای تجاری در صنعت زیادتر باشد، شرکت برای به‌دست آوردن سهم فروش و تأمین مالی با تعداد رقبای بیشتری روبرو می‌شود و برای تأمین نیازهای خود مجبور به رقابت با تعداد بیشتری از شرکت‌ها است. در نتیجه هر چه تعداد رقبای در صنعت بیشتر باشد رقابت در آن صنعت نیز شدت بیشتری پیدا می‌کند. هنگام ورشکستگی یک شرکت، همه سیاستمداران و قانون‌گذاران به دنبال بررسی عملکرد واحد حسابرسی داخلی آن شرکت هستند و از جنبه‌های مختلف؛ عملکرد این واحد و فعالیت‌های کمیته حسابرسی زیر سؤال می‌رود [۱۲] لذا عملکرد مؤثر حسابرسی داخلی (IAF) می‌تواند با کمک به مدیریت در راستای بهبود کنترل‌های داخلی، نظارت کیفی شرکت را تضمین کند. مسئولیت‌های اصلی حسابرسان داخلی، بررسی، ارزیابی و نظارت بر کفایت و اثربخشی اهداف کنترل داخلی نسبت به فرایندها، گزارش‌های و تطبیق‌هاست [۱۳]. با این

حال، ارتباط بین مدیریت اجرایی و عملکرد مؤثر حسابرسی داخلی نیز با محدودیتی همراه است. اگر رابطه بین عملکرد مؤثر حسابرسی داخلی و مدیریت اجرایی به طور عینی مورد بررسی قرار داده نشود، عملکرد مؤثر حسابرسی داخلی در اجرای فعالیت‌ها با مشکلاتی روبرو می‌شود. انتظارات مدیریت اجرایی می‌تواند به طور قابل توجهی بر کار عملکرد مؤثر حسابرسی داخلی تأثیر بگذارد [۱۲]. اغلب پژوهشگران برای اندازه‌گیری کیفیت حسابرسی داخلی بر معیارهای تأکید شده در استانداردهای حسابرسی مستقل، تأکید نموده‌اند. استانداردهای حسابرسی مستقل به منظور اتکای حسابرس مستقل بر کار حسابرسان داخلی، سه معیار را مدنظر قرار داده‌اند.

بر اساس استانداردهای مزبور، حسابرس مستقل باید قضاوت حرفه‌ای خود را در ارزیابی کیفیت واحد حسابرسی داخلی شامل ارزیابی «صلاحیت و خبرگی»، «بی‌طرفی» و «ماهیت و دامنه کار انجام شده حسابرسی داخلی» مرتبط با گزارشگری مالی و حسابرسی صورت‌های مالی به کار گیرند [۲]. همچنین محققین بسیاری از جمله مسیور و همکاران [۱۴] پراویست و همکاران [۱۵]؛ ابوت و همکاران [۱۶]؛ بیم آلدرد و همکاران [۱۷] به تبعیت از نظریه دی آنجلو، کیفیت حسابرسی داخلی را تابعی از دو عامل «صلاحیت» و «استقلال» حسابرس داخلی معرفی نموده و بیان داشته‌اند که این دو عامل با اهمیت و متمایز بوده و با یکدیگر رابطه متقابل دارند؛ بنابراین جهت سنجش کیفیت حسابرسی داخلی، هر دو عنصر صلاحیت و استقلال ضروری است. این در حالی است که توجه تنها به یکی از دو عنصر مذکور کافی نمی‌باشد. همان‌طور که از یک حسابرس

صلاحیت‌دار و ماهر، انتظار کشف هر چه بیشتر اشتباهات موجود در گزارشات مالی وجود دارد، نحوه گزارش این اشتباه کشف شده به مقامات ذی‌صلاح، به استقلال وی بستگی دارد [۱۸]

رقابت‌پذیر بودن به معنای امکان دستیابی به موقعیت مناسب و باثبات در بازارهای رقابتی و جهانی در مقایسه با رقباست [۱۹]. به عبارتی دیگر، رقابت فرایندی است که هر سازمانی می‌کوشد تا از طریق آن، بهتر از دیگری عمل کند و از دیگر سازمان‌ها سبقت گیرد [۲۰]. یکی از عوامل شایان توجه و تأثیرگذار بر توان رقابتی شرکت، محدودیت مالی بنگاه‌های اقتصادی است. محدودیت مالی، یکی از موضوع‌های مهم و پیشروی تمام شرکت‌هاست. ایجاد و توسعه روزافزون بنگاه‌های اقتصادی، نیازمند تأمین منابع مالی قابل‌ملاحظه است که بیشتر از عهده مؤسسان خارج است [۲۱]. به عبارت دیگر، تأمین منابع مالی توسط شرکت‌ها نامحدود نیست و شرکت‌ها از این بابت دارای محدودیت‌های تأمین منابع مالی هستند. محدودیت مالی، دسترسی به وجوه موردنیاز برای بهره‌گیری از فرصت‌های سرمایه‌گذاری را محدود می‌کند و شرکت‌هایی را واجد محدودیت مالی می‌نامند که دارای دسترسی کم و پرهزینه به منابع تأمین مالی خارجی هستند؛ بنابراین، با استفاده از این تعریف، تمام شرکت‌ها را می‌توان شرکت‌های با محدودیت مالی تلقی کرد؛ اما سطوح محدودیت مالی متفاوت است. در حالت کلی، شرکت‌های بدون محدودیت مالی و یا با محدودیت مالی کمتر، آنهایی هستند که به طور نسبی از دارایی‌های با قابلیت نقدشوندگی بالا برخوردارند و خالص دارایی آنها بالاست. منظور از محدودیت مالی، محدودیت‌هایی است که از تأمین همه وجوه موردنیاز سرمایه‌گذاری مطلوب شرکت‌ها ممانعت به عمل می‌آورند [۲۲]. از این رو، پرداختن به نقش

انکارناپذیر محدودیت مالی به‌عنوان یک سازوکار اساسی بر توان رقابتی شرکت موجب گیرایی و جذابیت پژوهش حاضر می‌شود.

با توجه به اهمیت محدودیت مالی واحد تجاری، پژوهشگران بسیاری نظیر کامپلو، والتا و ... به تأثیر وضعیت مالی شرکت و محدودیت مالی بر رقابت در بازار محصول پرداخته‌اند. در واقع، محدودیت مالی به دو صورت (مستقیم و غیرمستقیم) بر رقابت در بازار محصول اثر می‌گذارد. تأثیر مستقیم بدین صورت است که در بازارهای ناقص برخلاف بازارهای کامل، هزینه تأمین مالی خارجی به دلیل عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه نمایندگی بسیار بالاست [۲۳]. در حقیقت، شرکت‌هایی که دارای مشکل اطلاعاتی و نمایندگی شدیدی هستند، دسترسی محدودی به تأمین مالی خارجی دارند و فرصت‌های سرمایه‌گذاری سودآور را به‌آسانی رد یا از آنها صرف‌نظر می‌کنند. این مسئله در بلندمدت به توانایی سودآوری، رشد و در نتیجه وضعیت مالی شرکت‌ها لطمه می‌زند و چه بسا موجب عقب‌مانده شرکت از عرصه رقابت و حذف از بازار می‌شود [۲۱]. پس از وقوع بحران‌های مالی اخیر در سرتاسر جهان، مسئله تأمین مالی شرکت‌ها جزء یکی از اصلی‌ترین موضوعات شد، به‌گونه‌ای که اکثر شرکت‌ها در تأمین منابع مالی دچار مشکل شدند. وجود این بحران‌ها سبب شد مسئله تأمین مالی و محدودیت‌های مالی شرکت‌ها به یکی از مهم‌ترین موضوعات مطرح در ادبیات مالی تبدیل شود [۲۴].

شرکت‌ها در مواجهه با محدودیت‌های تأمین مالی ممکن است به دلیل هزینه‌های زیاد تأمین مالی، از قبول و انجام پروژه‌هایی با ارزش فعلی خالص مثبت صرف‌نظر کنند که این کار به کم سرمایه‌گذاری منجر می‌شود [۲۵]. در بازار ایران به دلیل منابع محدود برای سرمایه‌گذاران و مدیران و عدم رونق اقتصادی برخی شرکت‌ها،

آنها را با مشکل در تأمین مالی مواجه می‌کند؛ لذا شناسایی متغیرهای مؤثر در بورس اوراق بهادار تهران به منظور کشف نوع محدودیت‌ها و همچنین شناسایی متغیرهایی برای حذف آثار محدودیت‌های مالی، بیش‌ازپیش احساس می‌شود و با کمبود منابع، مدیران برای سرمایه‌گذاری‌ها مجبورند که از منابع داخلی استفاده کنند، در نتیجه احتمال ازدست‌دادن برخی از سرمایه‌گذاری‌ها را به علت محدود بودن منابع مالی را تجربه خواهند کرد. نارسایی‌های موجود در بازار سرمایه ایران با ایجاد شکاف هزینه‌ای بین تأمین مالی داخلی و خارجی می‌تواند شرکت‌ها را در تأمین منابع مالی موردنیازشان با مشکل مواجه کرده و آن دسته از مواعی دارد که مانع تأمین وجوه برای سرمایه‌گذاری‌های مطلوب می‌شود. عدم توانایی در تأمین وجوه برای سرمایه‌گذاری امکان دارد نشئت‌گرفته از شرایط بد اعتباری و عدم توانایی در گرفتن وام، یا عدم توانایی در انتشار سهام جدید، یا وجود دارایی‌های غیر نقدشونده است باعث به‌وجود آمدن محدودیت‌های مالی برای شرکت‌ها شود [۲۶].

ادبیات پیشین نشان می‌دهد که عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهام‌داران به طور قابل ملاحظه‌ای تصمیمات سرمایه‌گذاری شرکت را تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به تشدید مشکلات نمایندگی می‌شود [۲۷]. این مشکلات در بازارهای در حال توسعه مانند ایران بیشتر از بازارهای توسعه‌یافته است. یکی از نقش‌های مهم بازارهای مالی تخصیص منابع از عوامل مختلف اقتصادی به شرکت‌هایی است که بتوانند از این منابع به‌خوبی استفاده کنند، در نتیجه امکان سرمایه‌گذاری مؤثر برای شرکت‌ها فراهم می‌شود. با این وجود، مشکلات اطلاعاتی و انگیزه‌های افراد در بازارهای مالی ناشی از هزینه‌های نمایندگی است. هزینه‌های نمایندگی اثر معکوسی بر ارزش

شرکت دارد، یعنی اگر بازار انتظار وقوع چنین هزینه‌هایی را داشته باشد، ارزش شرکت کاهش خواهد یافت. همچنین این هزینه‌ها می‌توانند تخصیص کارآمد سرمایه را به اقتصاد مختل نمایند و بر رشد اقتصاد تأثیر منفی داشته باشند. این مشکلات بنیادی که ناشی از جدایی مالکیت از مدیریت است، منجر به ایجاد عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود [۲۸].

رابطه نمایندگی دربرگیرنده قراردادی است که بر طبق آن یک یا چند نفر مالک، شخص دیگری را به عنوان نماینده یا عامل از جانب خود منصوب و اختیار تصمیم‌گیری را به وی تفویض می‌کنند. شکل‌گیری رابطه نمایندگی، همراه با منافع متضادی است که در نتیجه جدایی مالکیت از مدیریت، هدف‌های متفاوت و عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سهام‌داران رخ می‌دهد [۲۹]. طبق فرضیه هزینه‌های نمایندگی ناشی از جریان‌های نقد آزاد جنسن (۱۹۶۲) مشکل بودن انجام نظارت توسط سهام‌داران بر رفتار فرصت‌طلبانه مدیران، این امکان را به آنها می‌دهد که وجه نقدی را که در درون شرکت ایجاد شده، به نفع خودشان و نه در جهت حداکثرسازی ارزش شرکت، خرج کنند. در واقع طبق نظر جنسن، حجم بالای جریان نقد آزاد در یک واحد تجاری، می‌تواند سبب تشدید تضاد و ناهم‌سویی منافع مدیران و سهام‌داران و به‌تبع آن، افزایش مشکلات نمایندگی بین مدیران و سهام‌داران شود. تحقیقات زیادی در تأیید نظریه جنسن، دریافتند که وجه نقد آزاد بیشتر، به مشکلات نمایندگی، منجر می‌شود [۳۰]، لذا با توجه به موارد مذکور و بررسی روابط موجود، محقق در پی این است که به بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی... اسداله محمدزاده سوته

۳- روش تحقیق و ابزارها

مدل مفهومی و فرضیه‌های پژوهش

با توجه به ادبیات مطرح‌شده، فرضیه‌های

پژوهش و مدل مفهومی به شرح ذیل هستند:

فرضیه اول پژوهش مبنی بر اثر کیفیت حسابرسی

داخلی بر نگهداشت وجه نقد بر اساس نظریه

کنترل کیفیت داخلی و نظریه اطمینان حسابرسی

به‌صورت ذیل طراحی و تدوین شده است:

فرضیه اول: کیفیت حسابرسی داخلی بر

نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد.

فرضیه دوم پژوهش نیز مبنی بر اثر کیفیت

حسابرسی داخلی بر رقابت بازار بر اساس نظریه

اطلاعات شفاف و نظریه ارزش‌افزوده حسابرسی

به‌صورت زیر طراحی و تدوین شده است:

فرضیه دوم: کیفیت حسابرسی داخلی بر

رقابت بازار محصول تأثیر دارد.

فرضیه سوم پژوهش نیز مبنی بر اثر کیفیت

حسابرسی داخلی از طریق رقابت بازار بر نگهداشت

وجه نقد، بر اساس نظریه قیمت‌گذاری و نظریه

رضایت مشتری به‌صورت زیر طراحی و تدوین شده

است:

فرضیه سوم: کیفیت حسابرسی داخلی از طریق

رقابت بازار محصول بر نگهداشت وجه نقد تأثیر

دارد.

فرضیه چهارم پژوهش نیز مبنی بر اثر کیفیت

حسابرسی داخلی بر محدودیت مالی بر اساس نظریه

تأثیر تعهد و نظریه مدیریت ریسک به‌صورت زیر

طراحی و تدوین شده است:

فرضیه چهارم: کیفیت حسابرسی داخلی بر

محدودیت مالی تأثیر دارد.

فرضیه پنجم پژوهش نیز مبنی بر اثر کیفیت

حسابرسی داخلی از طریق محدودیت مالی بر

نگهداشت وجه نقد، بر اساس نظریه اعتمادسازی و

نظریه بهینه‌سازی به‌صورت زیر طراحی و تدوین شده

است:

فرضیه پنجم: کیفیت حسابرسی داخلی از طریق

محدودیت مالی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر

دارد.

فرضیه ششم پژوهش نیز مبنی بر اثر کیفیت

حسابرسی داخلی بر هزینه نمایندگی بر اساس نظریه

نمایندگی به‌صورت زیر طراحی و تدوین شده است:

فرضیه ششم: کیفیت حسابرسی داخلی بر

هزینه نمایندگی تأثیر دارد.

فرضیه هفتم پژوهش نیز مبنی بر اثر کیفیت

حسابرسی داخلی از طریق هزینه نمایندگی بر

نگهداشت وجه نقد، بر اساس نظریه مبادلات

چندجانبه و نظریه عقب‌اندازی به‌صورت زیر طراحی

و تدوین شده است:

فرضیه هفتم: کیفیت حسابرسی داخلی از طریق

هزینه نمایندگی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر

دارد.

پژوهش حاضر از نظر نتیجه اجرا آن، یک پژوهش

کاربردی، از منظر فرایند اجرا، کمی، از منظر

منطق اجرا، قیاسی-استقرایی، از منظر هدف اجرا،

تحلیل-تجربی و از منظر بعد زمانی یک پژوهش

طولی-گذشته‌نگر است. در این پژوهش داده‌ها از

یادداشت‌های توضیحی صورتهای مالی و نرم‌افزار

ره‌آورد نوین ۳ در طی سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰

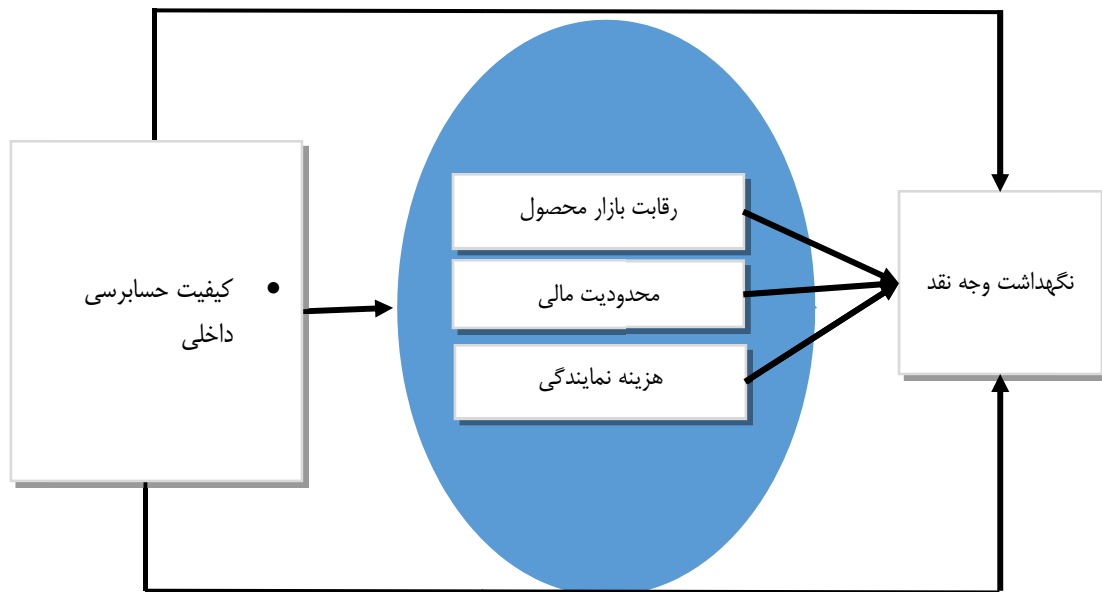
مستخرج شد. همچنین از نرم‌افزار Excle2017

برای طبقه‌بندی و محاسبات اولیه، از نرم‌افزار

minitab برای نرمالیزه کردن داده‌ها و در آخر از

نرم‌افزار EViews10 برای آزمون فرضیه‌ها و

قابل اطمینان بودن نتایج فرضیه‌ها استفاده شد.

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

۶- فرم مشخصات واحد حسابرسی داخلی شرکت افشا شده باشد. با توجه به مجموع شرایط فوق، تعداد ۱۱۰ شرکت در دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب شدند.

مدل استفاده شده برای آزمون فرضیه‌های پژوهش

در این پژوهش به منظور تهیه یک مدل مناسب برای آزمون فرضیه‌ها ابتدا بر اساس مبانی نظری و پژوهش‌های پیشین، متغیرهای تأثیرگذار بر نگهداشت وجه نقد، اندازه‌گیری و طبقه‌بندی شدند، سپس بر اساس مدل رگرسیون مرحله‌دار (STEPLS) متغیرهای که از لحاظ آماری مناسب بودند و باعث ایجاد یک رگرسیون کاذب نمی‌شدند، انتخاب شدند. مدل نهایی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش به شرح جدول ۱ است:

داده‌ها از منابع ثانویه با بررسی گزارش‌های سالانه شرکت‌های ذکر شده در بازار بورس و اوراق بهادار تهران به دست آمده که جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار در تهران را شامل می‌شود؛ که دارای شرایط زیر باشد:

- ۱- تا قبل از سال ۱۳۹۴ در سازمان بورس اوراق بهادار در تهران پذیرفته شده باشند.
- ۲- باهدف افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی شرکت‌ها آن‌ها منتهی به ۱۲/۲۹ باشد. دلیل اعمال این محدودیت این است که محاسبه برخی از متغیرهای این پژوهش مبتنی بر اطلاعات بازار سرمایه ایران است؛ لذا اگر پایان سال مالی شرکتی متفاوت با شرکت‌های دیگر باشد از لحاظ تأثیرپذیری از مسائل کلان اقتصادی همگون نخواهند بود [۳۱].
- ۳- جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی نباشند. شرکت‌های یاد شده در این گروه به دلیل ماهیت متفاوت فعالیت و عدم افشا برخی از متغیرهای پژوهش از نمونه حذف شدند.
- ۴- تغییر در سال مالی نداشته باشند.
- ۵- داده‌های موردنظر آن‌ها در دسترس باشد.

جدول ۱- مدل پژوهش

$CH_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۱)	فرضیه ۱
$HHI_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۲)	فرضیه ۲
$CH_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_2 HHI_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۳)	فرضیه ۳
$FC_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۴)	فرضیه ۴
$CH_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_2 FC_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۵)	فرضیه ۵
$AC_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۶)	فرضیه ۶
$CH_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_2 AC_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$	رابطه (۷)	فرضیه ۷

تعریف عملیاتی متغیرها مورد استفاده در مدل فوق در جدول زیر به نمایش درآمده است.

جدول ۲- تعریف عملیاتی متغیرهای پژوهش

ردیف	عنوان	تعریف عملیاتی
۱	متغیر وابسته - نگهداشت وجه نقد- cash hold	برابر است با مجموع وجه نقد و سرمایه گذاری کوتاه مدت تقسیم بر دارایی های کل [۳۲].
۲	متغیر مستقل - کیفیت حسابرسی داخلی- IA	متغیر مجازی است که برای اندازه گیری آن از میانگین سه متغیر مجازی (صفر و یک) قدمت واحد حسابرسی داخلی، تخصص مدیر حسابرسی داخلی و وضعیت برون سپاری خدمات حسابرسی داخلی به شرح زیر استفاده شده است. به عبارت دیگر، ابتدا مقادیر متغیرهای مجازی زیر برای مشاهده (سال-شرکت) تعیین می شود و سپس میانگین این مقادیر در هر مشاهده (که قاعدتاً عددی بین صفر تا یک است) به عنوان کیفیت واحد حسابرسی داخلی مدنظر قرار می گیرد. هر چه این عدد به یک نزدیک تر باشد، بیانگر کیفیت بالاتر واحد حسابرسی داخلی و هر چه به صفر نزدیک تر باشد نشان دهنده کیفیت پایین تر واحد حسابرسی داخلی است [۳۳].
		<p>قدمت واحد حسابرسی داخلی</p> <p>تعداد سال هایی است که واحد حسابرس داخلی شرکت فعالیت داشته است. برای اندازه گیری این متغیر از فرم مشخصات کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی منتشر شده شرکت ها در سامانه کدال استفاده شده است. پس از استخراج مقادیر، میانه آنها تعیین شد و چنانچه قدمت واحد حسابرسی داخلی شرکتی بیشتر از مقدار میانه آن برای کلیه مقادیر سال-شرکت ها بود برای آن عدد یک و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته می شود [۳۳].</p> <p>تخصص مدیر حسابرس داخلی</p> <p>برای اندازه گیری این متغیر از رشته تحصیلی مدیر حسابرسی داخلی شرکت استفاده شد. چنانچه رشته تحصیلی ایشان حسابداری یا یکی از گرایش های آن باشد. برای آن عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر در نظر گرفته می شود [۳۳].</p> <p>وضعیت برون سپاری حسابرسی داخلی</p> <p>متغیر مجازی است که چنانچه شرکتی خدمات حسابرسی داخلی خود را برون سپاری کرده باشد، برای آن عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر در نظر گرفته می شود [۳۳].</p>
۳	رقابت بازار: شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)	برابر است با مجموع مربع سهم شرکت در بازار. هر چه این شاخص بیشتر باشد، تمرکز در بازار بیشتر و رقابت کمتر است [۳۲].
		$HHI_{j,t} = \sum_{i=1}^k s_i^2$

۴	هزینه نمایندگی (AC):	هزینه نمایندگی برابر است با نسبت جمع هزینه‌های اداری و فروش به فروش خالص شرکت.
---	-------------------------	--

۵	محدودیت مالی (FC):	در این پژوهش جهت سنجش محدودیت مالی از پژوهش کاپلان و زینگالس (۱۹۷۷) استفاده می‌شود که به شیوه زیر محاسبه می‌شود.
---	--------------------	--

$$KZ = 17/33 - 37/486 C - 15/216 Div + 3/39 lev - 1/420 QMTB$$

که در این مدل

KZ = شاخص محدودیت مالی

C = نسبت وجه نقد به دارایی‌ها

Div = نسبت سود تقسیمی به دارایی‌ها

Lev = نسبت بدهی به دارایی‌ها

MTB = نسبت حاصل جمع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام و ارزش دفتری بدهی‌ها به ارزش دفتری دارایی‌ها

پس از محاسبه مقادیر KZ برای هر شرکت - سال، مقادیر از کوچک‌ترین به بزرگ‌ترین مرتب و سپس به پنج قسمت تقسیم می‌شود که شرکت - سال‌های حاضر در پنجک چهار و پنج را شرکت - سال‌های دچار محدودیت

مالی شناسایی می‌کند [۳۲].

متغیرهای کنترلی

۶	اندازه شرکت (size)	لگاریتم طبیعی دارایی‌های کل
---	--------------------	-----------------------------

۷	EBITDA	نسبت درآمد قبل از بهره، مالیات و استهلاک به دارایی‌های کل
---	--------	---

۸	جریان نقد عملیاتی (PCF)	برابر است با مجموع درآمد قبل از اقلام فوق‌العاده و استهلاک تقسیم بر کل دارایی‌ها
---	-------------------------	--

۹	پرداخت‌ها (PAYOUT)	برابر است با نسبت مجموع سود سهام و بازپرداخت سهام تقسیم بر کل دارایی‌ها
---	--------------------	---

۱۰	هزینه‌های تحقیق و توسعه (R&D) : (expevse)	برابر است با نسبت هزینه‌های تحقیق و توسعه با دارایی‌های کل
----	---	--

۱۱	نسبت هزینه سرمایه (Capex)	نسبت هزینه سرمایه به دارایی‌های کل
----	---------------------------	------------------------------------

۱۲	سرمایه در گردش خالص (nwc):	برابر است با دارایی‌های جاری منهای بدهی‌های جاری - نگهداشت وجه نقد تقسیم بر کل دارایی‌ها
----	----------------------------	--

۱۳	حاشیه هزینه - قیمت (pcm)	برابر است با دارایی‌های جاری منهای بدهی‌های جاری - نگهداشت وجه نقد تقسیم بر کل دارایی‌ها
----	--------------------------	--

۱۴	نوسان فروش (SGV):	برابر است با انحراف استاندارد رشد فروش شرکت
----	-------------------	---

۶۳

شماره ۲۳

بهار و تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه

علمی و پژوهشی

وجه نقد با توجه به نقش میانجی... اسداله محمدزاده سوته
بررسی تأثیر کیفیت حسابداری داخلی بر بحران نگهداشت

روشهای تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه‌ها

در ادامه این پژوهش نخست جدول مربوط به آمار توصیفی به نمایش درآمده است. آمار توصیفی وظیفه تلخیص، توصیف و توضیح ویژگیهای مهم داده‌ها را بر عهده دارد. در این قسمت مقادیر متغیرهای مختلف با نمایندگی شاخصهای مرکزی و پراکندگی نشان داده شد. همچنین برای آزمون فرضیه‌ها، از تحلیل رگرسیون خطی چندمتغیره استفاده شد. مبنای تأیید فرضیه‌های پژوهش معنادار بودن ضریب متغیر مستقل پژوهش است. به عبارت بهتر زمانی که سطح معناداری ضریب متغیر مستقل کمتر از ۵ درصد باشد و یا قدرمطلق آماره t بیشتر از ۱/۹۶ باشد، بیانگر تأیید فرضیه مزبور پژوهش است.

قبل از اجرای مدل‌های رگرسیونی باید آزمون افلیمر انجام شود تا مشخص شود که از مدل تجمیعی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده کرد یا از مدل داده‌های تابلویی. از آنجایی که در الگو داده‌های تابلویی علاوه بر رویکرد اثرات ثابت، رویکرد اثرات تصادفی نیز وجود دارد، میبایست زمانی که فرضیه صفر در آزمون افلیمر رد شد، لازم است مدل مورد نظر از جنبه استفاده یا عدم استفاده از رویکرد اثرات تصادفی نیز آزمون شود. کسب اطمینان از برآورد درست رگرسیون آزمونهای دیگری نیز انجام شد از جمله: آزمون جاگو-برا برای اطمینان از توزیع نرمال متغیر وابسته که نتایج آزمون نشان داد مقادیر این متغیر به صورت نرمال توزیع نشده است، لذا این مقادیر در با استفاده از روش جانسون نرمالسازی شد. دلیل تأکید بر نرمال بودن مقادیر متغیر وابسته ناشی از یکی از مفروضات کلاسیک رگرسیون است که مطابق با این فرض جزء باقی‌مانده مدل برآورد شده باید به صورت نرمال توزیع شده باشد که این مهم در صورت عدم

توزیع نرمال متغیر وابسته تحقق نمییابد. در ادامه نیز مانایی متغیرها با استفاده از روشهای دیگری فولر تعمیم‌یافته، لوین، لین و جو (LLC) و Pp-fisher مورد آزمون قرار گرفت. سپس دو مورد از مهمترین مفروضات کلاسیک رگرسیون یعنی نرمال بودن توزیع جزء باقی‌مانده و ثابت بودن واریانس جمله خطا آزمون شدند. در مرحله بعد آزمون تورم واریانس متمرکز، برای بررسی همخطی بین متغیرهای پژوهش صورت گرفت.

۴- تئوری و محاسبات

آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها، برای بررسی مشخصات عمومی متغیرها، همچنین برآورد مدل و تجزیه و تحلیل دقیق آنها، ضروری است. آمار توصیفی پارامترهای جامعه را محاسبه می‌نماید و شامل شاخص‌های مرکزی و پراکندگی جامعه و ... است. در جدول شماره (۳) آمار توصیفی متغیرهای پژوهش که دربرگیرنده میانگین، میانه، بیشینه، کمینه، انحراف معیار و ... آورده شده است.

قبل از آزمون فرضیات تحقیق باید در مورد انتخاب بهترین روش تحلیل داده‌ها تصمیم‌گیری نماییم. برای این کار آزمون‌های تشخیصی مختلفی استفاده می‌شود که نتایج آن در جدول (۴) گزارش می‌شود.

همان‌طور که ملاحظه می‌شود، با توجه به احتمال به دست آمده فرضیه صفر مبتنی بر برابری عرض از مبدأها در فرضیه‌ها رد می‌شود، بنابراین مدل ما پانلی به عنوان مدل ارجح برای مدل‌های اول تا هفتم پژوهش انتخاب می‌شود. با توجه به سطح معنی‌داری آزمون هاسمن کوچک‌تر از ۵ درصد باشد، فرض صفر رد میشود و اثرات ثابت برای مدل‌های پژوهش انتخاب می‌شود.

جدول ۳- آمار توصیفی متغیرها

متغیر	میانگین	میان	ماکسیمم	مینیمم	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
نگه داشت وجه نقد	CH	۰/۰۵	۰/۰۴	۰/۰۸	۰/۰۰۱	۵/۴۲	۳/۹۰
کیفیت حسابرسی داخلی	IA	۰/۲۹	۰	۱	۰	-	-
رقابت بازار	HHI	۰/۰۷	۰/۰۳	۰/۹۵	۰/۰۰۳	۳/۳۱	۷/۴۳
هزینه نمایندگی	AC	۰/۱۰	۰/۱۴	۰/۲۵	۰/۰۶	۲/۶۶	۰/۹۵
محدودیت مالی	FC	۰/۱۱	-	۱/۰۰	-	-	-
اندازه شرکت	SIZE	۱۴/۷۰	۱۴/۵۲	۲۰/۷۷	۹/۶۷	۱/۶۹	۳/۵۳
نسبت درآمد قبل از بهره، به دارایی‌های کل	EBITDA	۰/۴۰	۰/۲۲	۱۲/۱۱	۰/۰۱	۰/۹۷	۵/۹۶
جریان نقد عملیاتی	PCF	۰/۶۲	۰/۸۳	۴/۳۲	-۹/۳۱	۴/۸۰	۳/۲۰
پرداخت‌ها	PAYOUT	۰/۰۱	۰/۰۲	۰/۱۷	۰/۰۰۰۱	۰/۰۱	۳/۸۴
هزینه‌های تحقیق و توسعه	R&D	۰/۰۲	۰/۰۲	۰/۰۹	۰/۰۰	۰/۰۶	۸/۶۵
نسبت هزینه سرمایه به دارایی‌های کل	CAPEX	۰/۰۷	۰/۰۷	۰/۰۹	۰/۰۰۳	۰/۱۲	۷/۴۶
سرمایه در گردش خالص	NWC	۰/۰۸	۰/۰۷	۰/۸۵	-۰/۲۰	۰/۳۵	۵/۸۲
حاشیه هزینه - قیمت	PCM	۰/۴۲	۰/۲۶	۱۲/۱۶	۰/۰۱	۰/۸۵	۵/۸۹
نوسان رشد فروش	SGV	۰/۱۶	۰/۱۹	۶/۵۲	-۴/۷۴	۱/۵۲	۳/۵۴

جدول ۴- نتایج آزمون‌های تشخیصی قبل از آزمون فرضیات

مدل	نوع آزمون	آماره آزمون	مقدار آماره آزمون	احتمال	نتیجه
مدل اول	آزمون F لیمر	F	۷۳۲۱۱۷۹	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۴۴/۳۷۰۲۲۱	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت
مدل دوم	آزمون F لیمر	F	۲۷۹/۶۲۷۹۳۷	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۷۲/۷۷۰۹۲۶	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت
مدل سوم	آزمون F لیمر	F	۷/۲۸۶۸۸۳	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۴۱/۴۵	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت
مدل چهارم	آزمون F لیمر	F	۱/۳۳۶۵۷۱	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۷۵/۹۷۷۱۰۰	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت
مدل پنجم	آزمون F لیمر	F	۷/۳۹۸۳۷۶	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۳۷/۵۳۸۲۶۱	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت
مدل ششم	آزمون F لیمر	F	۴/۱۶۶۸۳۵	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۴۳/۷۲۵۲۵۳	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت
مدل هفتم	آزمون F لیمر	F	۷/۳۲۲۰۰۴	۰/۰۰۰۰	مدل panel
	آزمون هاسمن	Chi-Sq	۴۲/۵۵۱۶۴۶	۰/۰۰۰۰	اثرات ثابت

۶۵

شماره ۲۳

بهار و تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه

علمی و پژوهشی

بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی... اسداله محمدزاده سونته

نتایج حاصل از تخمین مدل اول تحقیق در جدول ۵ ارائه شده است.
فرضیه اول: کیفیت حسابداری داخلی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد.

$$1- CHi,t = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز گویای آن است که ۶۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می بایست مابین عدد ۱/۵ و ۲/۵ باشد که در این پژوهش مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۷۲ شده است، بنابراین در این مرحله عدم خودهمبستگی بین باقیمانده ها مورد تأیید است. با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر مستقل (IA)، دارای احتمال کمتر از ۰/۰۵ است بنابراین می توان گفت کیفیت حسابداری داخلی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد. کیفیت حسابداری داخلی بر اعتبار و قابلیت اطمینان صورت های مالی تأثیرگذار است. در صورتی که حسابداری داخلی به طور کامل و دقیق انجام نشود، ریسک نادیده گرفتن خطاها و تقلبات در صورت های مالی افزایش پیدا می کند که این موضوع به طور مستقیم می تواند منجر به نگهداشت وجه نقد شود. به علاوه، حسابداری داخلی می تواند به شناسایی و رفع نواقص و مشکلات در سیستم های حسابداری و کنترل داخلی کمک کند و این امر نیز می تواند بر کیفیت مدیریت و نگهداشت وجه نقد تأثیرگذار باشد.

نتایج حاصل از تخمین مدل دوم تحقیق در

جدول ۶ ارائه شده است.

فرضیه دوم: کیفیت حسابداری داخلی بر رقابت بازار محصول تأثیر دارد.

$$2- HHI_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز گویای آن است که ۷۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می بایست مابین عدد ۱/۵ و ۲/۵ باشد که در این پژوهش در مرحله اول مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۴۵ به دست آمده است که برای رفع خودهمبستگی بین باقیمانده ها (ar1) وارد مدل شد. در نهایت مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۸۹ شده است، بنابراین در این مرحله عدم خودهمبستگی بین باقیمانده ها مورد تأیید است. با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر مستقل (IA)، دارای احتمال بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین می توان گفت کیفیت حسابداری داخلی بر رقابت بازار محصول تأثیر ندارد. اگرچه کیفیت حسابداری داخلی نقش مهمی در مدیریت ریسک های سازمان و بهبود فرایندهای داخلی دارد، اما در این پژوهش مطابق با یافته های پژوهش کیفیت حسابداری بر رقابت بازار محصول تأثیرگذار نمی باشد. برای آزمون اثر میانجی در فرضیه سوم، پنجم و هفتم پژوهش از روش بارون و کنی (۱۹۸۶) پیروی می شود.

نتایج حاصل از تخمین مدل سوم تحقیق در جدول ۷ ارائه شده است. فرضیه سوم: کیفیت حسابداری داخلی از طریق رقابت بازار محصول بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد.

$$3- CHi,t = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_2 HHI_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

جدول ۵- نتایج آماری آزمون فرضیه اول پژوهش

CHI,t=α0+β1IAi,t+βjCONTROLSi,t + ε i,t				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./.....	-۸/۳۶۲۳۰۷	./۰۰۲۳۸۴۳	-۰/۱۹۹۳۸۱	C
./.....	۶/۲۵۴۱۴۸	./۰۰۲۲۱۷	./۰۱۳۸۶۳	IA
./.....	۱۱/۶۷۳۹۳	./۰۰۱۶۶۱	./۰۱۹۳۹۲	SIZE
./۰۰۱۶	۳/۱۵۶۹۰۹	./۰۰۷۰۰۶	./۰۲۲۱۱۹	EBITDA
./۳۲۶۰	۰/۹۸۲۵۳۸	./۰۰۱۰۳۹	./۰۰۱۰۲۱	PCF
./۰۳۵۶	-۲/۱۰۳۷۶۴	۱/۰۱۹۴۴۲	-۲/۱۴۴۶۶۶	PAYOUT
./.....	۵/۱۱۶۴۵۸	./۱۰۲۳۴۱	./۵۲۳۶۲۵	RD
./.....	-۵/۹۵۴۸۳۶	./۰۰۷۴۱۴	-۰/۰۴۴۱۴۶	CAPEX
./.....	۵/۳۲۸۰۱۸	./۰۰۴۸۶۲	./۰۲۵۹۰۳	NWC
./۷۲۶۲	-۰/۳۵۰۲۷۱	./۰۰۰۴۶۲	-۰/۰۰۰۱۶۲	PCM
./۳۹۲۵	۰/۸۵۵۴۱۷	./۰۰۱۶۸۶	./۰۰۱۴۴۲	SGV
./۶۵۶۸۲۹				R-squared
./۶۰۵۰۴۳				Adjusted R-squared
۱/۷۲۷۰۹۷				Durbin-Watson stat
۱۲/۶۸۳۵۷				F-statistic
./.....				Prob(F-statistic)

جدول ۶- نتایج آماری آزمون فرضیه دوم پژوهش

HHIi,t=α0+βIAi,t+βjCONTROLSi,t + ε i,t				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./.....	۲۴/۹۴۲۱۱	./۰۰۲۴۰۰	./۰۵۹۸۵۵	C
./۸۴۵۷	./۱۹۴۶۳۳	./۰۰۰۳۳۶	۰۵۶۵۷۴/۰	IA
./.....	۵/۲۱۰۸۷۴	./۰۰۰۱۵۱	./۰۰۰۷۸۹	SIZE
./۰۰۵۴	۲/۷۸۶۳۱۹	./۰۰۰۶۴۵	./۰۰۱۷۹۷	EBITDA
./۰۴۴۷	-۲/۰۰۹۷۲۸	۳/۴۴۰۰۵	-۶/۹۲۰۰۵	PCF
./۱۲۵۷	-۱/۵۳۲۲۰۷	./۰۵۱۳۱۷	-۰/۰۷۸۶۲۸	PAYOUT
./۰۷۱۸	۱/۸۰۲۲۵۰	./۰۱۰۷۲۰	./۰۱۹۳۱۹	RD
./۸۱۳۰	-۰/۲۳۶۵۸۸	./۰۰۰۴۳۷	-۰/۰۰۰۱۰۴	CAPEX
./۰۰۲۷	۳/۰۰۹۵۲۲	./۰۰۰۳۷۸	./۰۰۱۱۳۸	NWC
./۰۰۱۵	-۳/۱۷۴۹۶۵	./۰۰۰۱۸۷	-۰/۰۰۰۵۹۳	PCM
./.....	۵/۷۵۴۵۸۱	./۰۰۰۱۰۴	./۰۰۰۵۹۸	SGV
./.....	۱۷/۱۲۸۲۹	./۰۲۳۴۹۸	./۴۰۲۴۸۳	AR(1)
./۷۹۱۹۲۱				R-squared
./۷۳۰۴۸۹				Adjusted R-squared
۱/۴۵ برابر با AR(1) مقدار آماره دوربین واتسون قبل از اضافه کردن				Durbin-Watson stat
۱/۸۹ برابر با AR(1) مقدار آماره دوربین واتسون بعد از اضافه کردن				
۶۹۲/۶۹۵۱				F-statistic
./.....				Prob(F-statistic)

۶۷

شماره ۲۳

بهار و تابستان ۱۴۰۲

دوفصلنامه

علمی و پژوهشی

بررسی تأثیر کیفیت حسابداری داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی.../اسداله محمدزاده سوتنه

جدول ۷- نتایج آماری آزمون فرضیه سوم پژوهش

CHI,t=α0+β1IAi,t+ β2HHIi,t +βjCONTROLSi,t + ε i,t				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./0000	-۸/۴۰۳۵۱۰	./۰۲۳۹۰۵	-۰/۲۰۰۸۸۳	C
./0000	-۶/۱۳۶۲۶۸	./۰۰۲۲۲۹	-۰/۰۱۳۶۸۰	IA
./۳۰۹۷	۱/۰۱۶۱۷۹	./۰۴۳۸۹۰	./۰۴۴۶۰۰	HHI
./0000	۱۱/۵۸۶۰۴	./۰۰۱۶۶۰	./۰۱۹۲۳۴	SIZE
./۰۰۲۰	۳/۰۹۶۲۸۴	./۰۰۷۰۲۸	./۰۲۱۷۶۰	EBITDA
./۳۲۱۴	۰/۹۹۱۹۴۹	./۰۰۱۰۳۵	./۰۰۱۰۲۷	PCF
./۰۴۱۰	-۲/۰۴۵۵۴۶	۱/۰۲۱۳۷۳	-۲/۰۸۹۲۶۴	PAYOUT
./0000	۵/۲۵۸۰۴۱	./۱۰۳۱۸۸	./۵۴۲۵۶۷	RD
./0000	-۵/۷۸۵۹۷۰	./۰۰۷۴۲۴	-۰/۰۴۲۹۵۳	CAPEX
./0000	۵/۳۰۴۶۰۰	./۰۰۴۸۶۹	./۰۲۵۸۲۸	NWC
./۷۳۴۰	-۰/۳۳۹۹۰۰	./۰۰۰۴۷۶	-۰/۰۰۰۱۶۲	PCM
./۴۱۹۰	۰/۸۰۸۳۶۷	./۰۰۱۶۹۷	./۰۰۱۳۷۲	SGV
	./۶۵۶۸۲۴			R-squared
	./۶۰۴۷۶۳			Adjusted R-squared
	۱/۷۳۱۸۸۰			Durbin-Watson stat
	۱۲/۶۱۶۳۴			F-statistic
	./۰۰۰۰۰۰			Prob(F-statistic)

تأثیر ندارد. این نتیجه را باید با توجه به شرایط خاص هر شرکت و بازاری که در آن فعالیت می‌کند درک کرد. اگر بازاری رقابتی باشد که شرکت‌های مختلف در آن فعالیت دارند، کیفیت حسابرسی داخلی ممکن است بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیرگذار باشد و باعث شود که شرکت نسبت به رقبای خود قابلیت جذب سرمایه بیشتری داشته باشد. همچنین، اگر کیفیت حسابرسی داخلی بهبود یابد، احتمال وجود خطاهای بیشتر در گزارش‌های مالی کاهش می‌یابد که می‌تواند باعث افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران شود؛ اما در شرایطی که بازار رقابتی نباشد و یک شرکت به‌تنهایی در آن فعالیت داشته باشد، کیفیت حسابرسی داخلی ممکن است بر تصمیم‌گیری وجه نقد تأثیرگذار باشد. در هر صورت، بهبود کیفیت حسابرسی داخلی می‌تواند باعث افزایش اطمینان سرمایه‌گذاران و بهبود عملکرد شرکت شود. نتایج حاصل از تخمین مدل چهارم تحقیق در

در بررسی معنی‌دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تأیید می‌شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز گویای آن است که ۶۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می‌شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می‌بایست مابین عدد ۱/۵ و ۲/۵ باشد که در این پژوهش مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۷۳ شده است، بنابراین در این مرحله عدم خودهمبستگی بین باقیمانده‌ها مورد تأیید است. از آنجایی که نتایج فرضیه اول پژوهش نشان داد متغیر مستقل بر وابسته تأثیرگذار است و نتایج فرضیه دوم پژوهش نشان داد متغیر مستقل بر متغیر میانجی تأثیر ندارد، بنابراین شرط اول ادبیات تأثیر متغیر میانجی بارون و کنی (۱۹۸۶) برقرار نیست؛ بنابراین کیفیت حسابرسی داخلی از طریق رقابت بازار محصول بر نگهداشت وجه نقد

جدول ۸ ارائه شده است.

فرضیه چهارم: کیفیت حسابرسی داخلی بر محدودیت مالی تأثیر دارد.

$$4- FC_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز گویای آن است که ۴۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می بایست مابین عدد ۱/۵ و ۲/۵ باشد که در این پژوهش مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۷۹ به دست آمده است، بنابراین عدم خودهمبستگی بین باقیمانده ها مورد تأیید است. با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر مستقل (IA)، دارای احتمال بیشتر از ۰/۰۵ است بنابراین می توان گفت کیفیت حسابرسی داخلی بر محدودیت مالی تأثیر دارد.

نتایج حاصل از تخمین مدل پنجم تحقیق در جدول ۹ ارائه شده است.

فرضیه پنجم: کیفیت حسابرسی داخلی از طریق محدودیت مالی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد.

$$5- CH_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_2 FC_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز گویای آن است که ۴۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می بایست مابین عدد ۱/۵ و ۲/۵ باشد که در این پژوهش مقدار آماره دوربین

واتسون ۱/۷۲ شده است، بنابراین در این مرحله عدم خودهمبستگی بین باقیمانده ها مورد تأیید است. از آنجایی که نتایج فرضیه پنجم پژوهش نشان داد متغیر مستقل بر متغیر میانجی تأثیر ندارد و نتایج فرضیه اول پژوهش نشان داد متغیر مستقل بر وابسته تأثیرگذار است بنابراین شرط اول ادبیات تأثیر متغیر میانجی بارون و کنی (۱۹۸۶) برقرار نیست؛ بنابراین کیفیت حسابرسی داخلی از طریق محدودیت مالی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر ندارد.

نتایج حاصل از تخمین مدل ششم تحقیق در جدول ۱۰ ارائه شده است.

فرضیه ششم: کیفیت حسابرسی داخلی بر هزینه نمایندگی تأثیر دارد.

$$6- AC_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 IA_{i,t} + \beta_j CONTROLS_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود و از اعتبار بالایی برخوردار است. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز گویای آن است که ۹۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می بایست مابین عدد ۱/۵ و ۲/۵ باشد که در این پژوهش مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۶۲ بدست آمده است، بنابراین عدم خودهمبستگی بین باقیمانده ها مورد تأیید است. با توجه به اینکه سطح معنی داری متغیر مستقل (IA)، دارای احتمال کمتر از ۰/۰۵ می باشد بنابراین می توان گفت کیفیت حسابرسی داخلی بر هزینه نمایندگی تأثیر دارد.

نتایج حاصل از تخمین مدل هفتم تحقیق در جدول ۱۱ ارائه شده است.

فرضیه هفتم: کیفیت حسابرسی داخلی از طریق هزینه نمایندگی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد.

جدول ۸- نتایج آماری آزمون فرضیه چهارم پژوهش

FC _{i,t} =α ₀ +β ₁ IA _{i,t} +β _j CONTROLS _{i,t} + ε _{i,t}				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./0000	./669823	./058059	./038889	C
./0000	4/096952	./005297	./000514	IA
./2197	1/227941	./004044	./004966	SIZE
./1202	1/554964	./015799	./024566	EBITDA
./4387	./774536	./004771	./003696	PCF
./1218	-1/564200	2/841241	-4/398810	PAYOUT
./7232	-0/354277	./167552	-0/059360	RD
./3486	-0/937672	./022072	-0/020696	CAPEX
./7837	-0/274589	./009583	-0/002631	NWC
./8913	-0/136743	./001242	-0/000170	PCM
./7275	-0/348570	./003597	-0/001254	SGV
./484255				R-squared
./406427				Adjusted R-squared
1/799179				Durbin-Watson stat
6/222124				F-statistic
./000000				Prob(F-statistic)

جدول ۹- نتایج آماری آزمون فرضیه پنجم پژوهش

Chi _{i,t} =α ₀ +β ₁ IA _{i,t} +β ₂ FC _{i,t} +β _j CONTROLS _{i,t} + ε _{i,t}				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./0000	-4/518602	./033984	-0/153561	C
./0000	-4/997139	./002736	-0/013671	IA
./4699	1/311297	./003286	./004196	FC
./0000	6/457057	./002483	./016035	SIZE
./0002	3/690609	./005286	./019510	EBITDA
./5009	0/673308	./001083	./000729	PCF
./1479	-1/447878	1/414597	-2/048165	PAYOUT
./0000	17/74908	./022302	./395833	RD
./0000	-4/635925	./007847	-0/036377	CAPEX
./0003	3/607917	./007074	./025524	NWC
./0421	-2/034243	6,80011	-0/000138	PCM
./5143	0/652317	./001577	./001028	SGV
./477507				R-squared
./428583				Adjusted R-squared
1/728568				Durbin-Watson stat
13/84820				F-statistic
./000000				Prob(F-statistic)

۷۰
شماره ۲۳
بهار و تابستان ۱۴۰۲
دوفصلنامه علمی و پژوهشی

بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی... / اسداله محمدزاده سوته

جدول ۱۰- نتایج آماری آزمون فرضیه ششم پژوهش

AC _{i,t} =α ₀ +β ₁ IA _{i,t} +β _j CONTROLS _{i,t} + ε _{i,t}				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./.....	-۶/۶۱۸۰۲۴	./۰۳۸۲۸۶	-۰/۲۵۳۳۷۵	C
./.....	-۱۰/۶۶۵۰۹	./۰۰۳۴۸۱	-۰/۰۳۷۱۲۶	IA
./.....	۱۲/۶۴۵۲۹	./۰۰۲۶۶۱	./۰۳۳۶۵۵	SIZE
./.....	۱۴/۸۳۸۶۶	./۰۱۱۳۷۲	./۱۶۸۷۴۷	EBITDA
./۲۳۰۳	۱/۲۰۰۱۹۰	./۰۰۱۰۰۱	./۰۰۱۲۰۱	PCF
./.....	-۹/۱۲۳۵۸۸	۱/۶۷۷۳۰۶	-۱۵/۳۰۳۰۵	PAYOUT
./.....	۶/۱۰۶۰۵۶	./۱۷۱۰۶۴	۱/۰۴۴۵۲۵	RD
./۰۰۱۷	۳/۱۴۶۷۲۷	./۰۱۲۳۲۹	./۰۳۸۷۹۶	CAPEX
./.....	۱۱/۸۲۸۳۹	./۰۰۹۰۷۳	./۱۰۷۳۱۳	NWC
./.....	-۱۲۲/۶۲۵۶	./۰۰۶۸۹۹	-۰/۸۴۶۰۳۸	PCM
./.....	-۹/۰۸۶۵۴۶	./۰۰۴۶۶۲	-۰/۰۴۲۳۶۰	SGV
./۹۳۵۹۸۹				R-squared
./۹۲۶۳۳۰				Adjusted R-squared
۱/۶۲۹۷۴۵				Durbin-Watson stat
۹۶/۸۹۸۵۳				F-statistic
./.....				Prob(F-statistic)

جدول ۱۱- نتایج آماری آزمون فرضیه هفتم پژوهش

CHI _{i,t} =α ₀ +β ₁ IA _{i,t} + β ₂ AC _{i,t} +β _j CONTROLS _{i,t} + ε _{i,t}				
Prob.	t-Statistic	Std. Error	Coefficient	Variable
./.....	-۸/۲۵۳۲۰۱	./۰۲۳۹۹۴	-۰/۱۹۸۰۲۶	C
./.....	-۵/۹۹۷۶۲۱	./۰۰۲۲۲۸	-۰/۰۱۳۳۶۵	IA
./۱۸۹۶	۱/۳۱۲۴۳۶	./۰۰۵۴۸۱	./۰۰۷۱۹۴	AC
./.....	۱۱/۴۱۸۸۶	./۰۰۱۶۷۷	./۰۱۹۱۵۵	SIZE
./۰۰۴۴	۲/۸۵۴۲۸۲	./۰۰۷۲۷۷	./۰۲۰۷۷۲	EBITDA
./۳۴۴۸	۰/۹۴۵۰۲۴	./۰۰۱۰۲۴	./۰۰۰۹۶۷	PCF
./۰۵۴۵	-۱/۹۲۴۳۷۷	۱/۰۳۹۱۷۷	-۱/۹۹۹۷۶۹	PAYOUT
./.....	۴/۹۹۵۷۲۳	./۱۰۳۲۵۲	./۵۱۵۸۱۹	RD
./.....	-۵/۷۸۸۲۸۷	./۰۰۷۴۷۵	-۰/۰۴۳۲۶۶	CAPEX
./.....	۵/۰۳۶۷۴۱	./۰۰۴۸۹۸	./۰۲۴۶۷۰	NWC
./۲۰۲۲	۱/۲۷۵۸۴۴	./۰۰۴۹۹۸	./۰۰۶۳۷۶	PCM
./۲۱۱۸	۱/۲۴۹۱۳۳	./۰۰۱۷۵۰	./۰۰۲۱۸۶	SGV
./۶۵۹۰۲۳				R-squared
./۶۰۷۲۹۵				Adjusted R-squared
۱/۷۳۰۰۱۵				Durbin-Watson stat
۱۲/۷۴۰۱۸				F-statistic
./.....				Prob(F-statistic)

که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک تر است (۰/۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تأیید می شود. ضریب تعیین تعدیل شده مدل نیز

$$7- CHI_{i,t}=\alpha_0+\beta_1IA_{i,t}+\beta_2 AC_{i,t}+\beta_jCONTROLS_{i,t}+\varepsilon_{i,t}$$

در بررسی معنی دار بودن مدل با توجه به این

گویای آن است که ۶۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل و کنترلی وارد شده در مدل تبیین می‌شود. همچنین مقدار آماره دوربین-واتسون می‌بایست مابین عدد $1/5$ و $2/5$ باشد که در این پژوهش مقدار آماره دوربین واتسون $1/73$ شده است، بنابراین در این مرحله عدم خودهمبستگی بین باقیمانده‌ها مورد تأیید است. از آنجایی که نتایج فرضیه ششم پژوهش نشان داد متغیر مستقل بر متغیر میانجی تأثیر دارد، و نتایج فرضیه اول پژوهش نشان داد متغیر مستقل بر متغیر وابسته تأثیرگذار است بنابراین شرط اول و دوم ادبیات تأثیر متغیر میانجی بارون و کنی (۱۹۸۶) برقرار است. از آنجا که نتایج مدل هفتم پژوهش نشان داد ضریب متغیر هزینه نمایندگی معنی‌دار نمی‌باشد؛ بنابراین کیفیت حسابداری داخلی از طریق هزینه نمایندگی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر ندارد. به عبارت دیگر، افزایش کیفیت حسابداری داخلی باعث افزایش هزینه نمایندگی خواهد شد، اما تأثیری در نگهداری وجه نقد شرکت ندارد.

۵- بحث و نتیجه گیری

بحث درباره تأثیر کیفیت حسابداری داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد در شرایطی است که شرکت‌ها برای حفظ وجه نقد خود در برابر رقابت بازار، محدودیت مالی و هزینه‌های نمایندگی با مشکل مواجه هستند. در این شرایط، نقش میانجی عوامل فوق در تأثیر کیفیت حسابداری داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد بسیار حائز اهمیت است؛ بنابراین، طراحی یک مدل تحلیلی با در نظر گرفتن این متغیرهای میانجی، به منظور بررسی تأثیر کیفیت حسابداری داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد در شرایطی که مرتبط با رقابت بازار، محدودیت مالی و هزینه‌های نمایندگی هستند، بسیار ضروری به نظر می‌رسد. در واقع، شناخت دقیق تأثیر هر یک از عوامل

میانجی بر این رابطه، به شرکت‌ها کمک می‌کند تا بهترین راهکارها را برای مقابله با بحران نگهداشت وجه نقد انتخاب کنند. به علاوه، در صورتی که شرکت‌ها بدانند چگونه کیفیت حسابداری داخلی خود را بهبود دهند و چگونه می‌توانند با عوامل میانجی مواجه شوند، می‌توانند بهبود قابل توجهی در عملکرد خود داشته باشند و در نتیجه با مشکلات بحران نگهداشت وجه نقد بهتر مقابله کنند. از این رو هدف از این پژوهش بررسی تأثیر کیفیت حسابداری داخلی بر بحران نگهداشت وجه نقد با توجه به نقش میانجی بحران‌های رقابت بازار، محدودیت مالی و هزینه نمایندگی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که نتایج فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر است.

نتایج فرضیه اول نشان می‌دهد کیفیت حسابداری داخلی می‌تواند تأثیر قابل توجهی در نگهداشت وجه نقد شرکت داشته باشد. حسابداری داخلی شامل مجموعه فعالیت‌ها و روش‌هایی است که شرکت برای بررسی و ارزیابی عملکرد خود استفاده می‌کند؛ لذا اگر حسابداری داخلی به درستی انجام نشود، ممکن است باعث ایجاد خطراتی برای نگهداشت وجه نقد شرکت شود. به عنوان مثال، حسابداری داخلی نامناسب ممکن است باعث شود که هرگونه فساد و تقلب در شرکت شناسایی نشود و این موضوع می‌تواند به نوعی باعث تخریب اعتماد عمومی به شرکت شود که در نتیجه موجب کاهش تأمین مالی از بازار سرمایه خواهد شد. همچنین، اگر حسابداری داخلی شرکت در مورد کنترل وجه نقد نامناسب باشد، ممکن است باعث ایجاد اشکال در پیش‌بینی نیازهای مالی و نگهداشت وجه نقد شرکت شود. به طور کلی، کیفیت حسابداری داخلی می‌تواند به عنوان یک عامل مهم برای نگهداشت وجه نقد شرکت محسوب شود و باید به آن توجه شود. لازم به ذکر است که نظریه پویایی

مالی نیز از این نتیجه حمایت می‌کند. نتایج فرضیه حاضر با پژوهش آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) و گرایلی و دهقان (۱۳۹۶) که نشان دادند کیفیت حسابرسی داخلی بر نگهداشت وجه نقد تأثیرگذار است مشابه است.

بررسی فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اثر کیفیت حسابرسی داخلی بر رقابت بازار محصول، نتایج حاکی از رد این فرضیه است. در واقع نتایج نشان داد کیفیت حسابرسی داخلی و رقابت بازار محصول دو مفهوم متفاوت هستند و به طور مستقیم با یکدیگر ارتباطی ندارند. کیفیت حسابرسی داخلی، به کنترل داخلی و افزایش اعتماد به اطلاعات مالی شرکت کمک می‌کند. در حالی که رقابت بازار محصول، بر روی رقابت شرکت با رقبایش برای جذب مشتری و افزایش سهم بازار تمرکز دارد. نتیجه فرضیه حاضر با نتایج پژوهش آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) بدر و گونتیه (۲۰۱۸) که نشان دادند کیفیت حسابرسی داخلی بر رقابت بازار محصول تأثیر می‌گذارد مغایر است.

نتایج بررسی فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اثر میانجی رقابت بازار محصول بر رابطه بین کیفیت حسابرسی داخلی و نگهداشت وجه نقد حاکی از رد این فرضیه است. باید توجه داشت که کیفیت حسابرسی داخلی و رقابت بازار محصول دو مفهوم جداگانه هستند و تنها ارتباط مستقیمی که بین آن‌ها وجود دارد، می‌تواند این باشد که کیفیت حسابرسی داخلی می‌تواند به شرکت در رقابت بازار محصول کمک کند تا با بهبود عملکرد مالی خود، رقبا را شکست دهد. با این حال این موضوع از لحاظ تجربی در این پژوهش رد شده است. از دلایل رد این فرضیه نیز میتوان به این موضوع اشاره کرد که نگهداشت وجه نقد یک شرکت بیشتر به عواملی مانند افزایش سودآوری، بهینه‌سازی سرمایه‌گذاری، مدیریت موجودی، تأمین منابع مالی و موارد دیگر بستگی دارد و به

نظر نمی‌رسد که رقابت بازار محصول در این زمینه تأثیر قابل توجهی داشته باشد. در نتیجه فرضیه مزبور مورد تأیید قرار نگرفت و به نظر می‌رسد که باید دلایل دیگری برای بررسی این رابطه در نظر گرفته شود. نتایج فرضیه مزبور با نتایج پژوهش ژانگ و همکاران (۲۰۱۹) و آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) مغایر است.

نتایج بررسی فرضیه چهارم پژوهش مبنی بر اثر کیفیت حسابرسی داخلی بر محدودیت مالی نشان دهنده تأیید فرضیه مزبور است. در واقع اگر کیفیت حسابرسی داخلی ضعیف باشد، احتمال وجود محدودیت‌های مالی در سازمان بیشتر خواهد بود؛ زیرا حسابرسی داخلی به عنوان یک سازوکار کنترل داخلی در سازمان، نقاط ضعف و مشکلاتی که باعث بروز محدودیت‌های مالی می‌شوند، شناسایی و ارائه پیشنهادها بهبودی برای آن‌ها ارائه می‌کند. همچنین کیفیت حسابرسی داخلی به عنوان یکی از اصول اصلی حسابداری، به میزان قابل توجهی تحت تأثیر عوامل مختلفی مانند کارایی و کاربردی بودن سیستم حسابداری، اطمینان از دسترسی به اطلاعات دقیق و کامل، تصدیق سندهای مالی و مالیاتی، نحوه ارزیابی و کنترل دارایی‌ها، مدیریت مخاطرات و ... است. به همین دلیل، محدودیت مالی یکی از عوامل تأثیرگذار بر کیفیت حسابرسی داخلی است. اگر کیفیت حسابرسی داخلی بالا باشد، بهبود فرایندهای سازمانی و کاهش محدودیت‌های مالی بیشتر امکان پذیر خواهد بود. همچنین، حسابرسی داخلی می‌تواند از بروز خطاها و تقلب‌های مالی جلوگیری کند که می‌تواند منجر به افزایش محدودیت‌های مالی در سازمان شود؛ بنابراین، کیفیت حسابرسی داخلی بر محدودیت‌های مالی تأثیر مستقیم دارد و بهبود آن می‌تواند به کاهش محدودیت‌های مالی سازمان کمک کند. نتیجه فرضیه مزبور با نتایج

پژوهش مهدوی و رستگاری (۱۳۹۷)، ستایش و همکاران (۱۳۹۲) و آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) که نشان دادند کیفیت کنترل داخلی بر محدودیت مالی اثرگذار است مشابه است.

نتایج بررسی فرضیه پنجم پژوهش مبنی بر نقش میانجی محدودیت مالی در رابطه بین کیفیت حسابرسی داخلی و نگهداشت وجه نقد حاکی از رد این فرضیه است. تصمیمات مربوط به نگهداری وجه نقد در شرکت‌ها، بسیاری از عوامل دیگری مانند شرایط بازار، استراتژی شرکت و ... بستگی دارد و ممکن است کیفیت حسابرسی داخلی تأثیر چندانی در این تصمیمات از طریق محدودیت مالی نداشته باشد. همچنین از آنجایی که حسابرسی داخلی برای اطمینان از صحت و سالم بودن عملکرد شرکت و اطلاعات مالی آن انجام می‌شود، اگر کیفیت حسابرسی داخلی کم باشد، ممکن است نتایج و معلومات ارائه شده توسط شرکت نیز نادرست باشد و این موضوع باعث شود که نگهداشت وجه نقد توسط شرکت کاهش یابد، اما این کاهش نه به دلیل محدودیت مالی بلکه به دلیل ناتوانی شرکت در ارائه اطلاعات مالی صحیح به دست می‌آید. به طور کلی، می‌توان گفت که فرضیه پنجم به دلیل عدم قابلیت اثبات و تأثیر عوامل دیگر در تصمیمات مربوط به نگهداشت وجه نقد، قابل رد شدن است. نتیجه فرضیه مزبور با نتایج پژوهش آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) که نشان دادند کیفیت حسابرسی داخلی از طریق محدودیت مالی بر نگهداشت وجه نقد تأثیر دارد مغایر است. نتایج بررسی فرضیه ششم پژوهش مبنی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر هزینه نمایندگی نشان دهنده تأیید این فرضیه است. در جهت حمایت از نتایج این فرضیه می‌توان به این موضوع اشاره کرد که با افزایش کیفیت حسابرسی داخلی، احتمال وقوع خطاهای مالی در شرکت کاهش می‌یابد. این کاهش خطاها منجر به کاهش هزینه

نمایندگی می‌شود. همچنین شرکت‌هایی که حسابرسی داخلی با کیفیتی دارند، به راحتی می‌توانند گزارشات مالی خود را به سرمایه‌گذاران ارائه دهند و این امر به دلیل قابل اعتماد بودن اطلاعات، باعث افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران به شرکت می‌شود. در نتیجه، این بهبود در روابط با بازرگانان، می‌تواند منجر به کاهش هزینه نمایندگی شود. در نهایت سهام‌داران برای سودآوری به دنبال تصمیم‌گیری‌هایی هستند که به آن‌ها ارزش افزوده بیشتری بدهد. با افزایش کیفیت حسابرسی داخلی، اطمینان سهام‌داران از دقت و صحت اطلاعات مالی شرکت افزایش می‌یابد و در نتیجه، این می‌تواند منجر به افزایش ارزش سهام شرکت و جذب سرمایه‌گذاران جدید شود. با افزایش سرمایه‌گذاری در شرکت، هزینه نمایندگی نیز کاهش می‌یابد. نتیجه فرضیه مزبور با نتایج پژوهش مزرعه و غازانی (۱۳۹۶)، محمدی و عنبری (۱۴۰۰) و آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) که نشان دادند کیفیت حسابرسی داخلی بر هزینه نمایندگی تأثیر دارد، مشابه است.

در نهایت نتایج بررسی فرضیه هفتم پژوهش مبنی اثر میانجی هزینه نمایندگی بر رابطه بین کیفیت حسابرسی داخلی بر نگهداشت وجه نقد نشان از رد این فرضیه است. اصلی‌ترین دلیل رد این فرضیه این است که برای این که شرکت بتواند وجه نقد خود را به خوبی نگه دارد، باید علاوه بر کیفیت حسابرسی داخلی، از رویکردها و راهبردهای متنوع دیگری نیز استفاده کند. به‌عنوان مثال، از مدیریت موجودی، کاهش هزینه‌های غیرضروری، بهبود روند تولید و فروش، رعایت اصول حاکمیت شرکتی و ... استفاده کرد. علاوه بر این، نگهداشت وجه نقد شرکت، تنها به هزینه نمایندگی وابسته نیست و به عوامل متعددی مانند نوع صنعت فعالیت، بازار، ساختار مالی و ... نیز بستگی دارد. نتیجه فرضیه مزبور با نتایج پژوهش آتاناسوا و لی (۲۰۱۸) که نشان

دادند هزینه نمایندگی در رابطه کیفیت حسابرسی داخلی بر نگهداشت وجه نقد نقش میانجی دارد، مغایر است.

با توجه به اینکه تحلیل تأثیر کیفیت حسابرسی بر نگهداشت وجه نقد شرکت، مسئله پیچیده‌ای است، ارائه پیشنهادها کاربردی نیاز به بررسی موارد گوناگون دارد. با این حال، می‌توان برخی از پیشنهادها کاربردی را به شرح زیر بیان کرد:

برای افزایش کیفیت حسابرسی داخلی، شرکت‌ها می‌توانند از تیم حسابرسی داخلی مجرب و ماهر استفاده کنند و همچنین با ایجاد مکانیزم‌هایی برای افزایش ترکیبی از مدیریت برای ارزیابی کیفیت حسابرسی داخلی، در بهبود این عامل گام‌های مؤثری بردارند و در نتیجه به نگهداشت وجه نقد و کاهش هزینه‌های نمایندگی ختم شود.

در بحران نگهداشت وجه نقد، شرکت‌ها می‌توانند با تنظیم یک برنامه مدیریت وجوه نقد مناسب، کاهش هزینه‌های ناشی از نگهداری وجوه نقد و بهبود جریان نقدی خود کمک کنند. همچنین، بهبود کیفیت حسابرسی داخلی و استفاده از سیستم‌های مدیریت ریسک، می‌تواند به شرکت‌ها در شناسایی و کنترل ریسک‌های مرتبط با وجوه نقد کمک کند.

در بحران رقابت بازار، شرکت‌ها می‌توانند با توسعه روابط با مشتریان و ارتقای کیفیت محصولات و خدمات خود، مشتریان جدید جذب کنند و باعث افزایش درآمد و سهم بازار خود شوند. همچنین، بهبود کیفیت حسابرسی داخلی و استفاده از سیستم‌های مدیریت ریسک، می‌تواند به شرکت‌ها در شناسایی و کنترل ریسک‌های مرتبط با رقابت بازار کمک کند و باعث افزایش اعتماد مشتریان به شرکت شود.

افزون بر این مطابق با نتایج تقویت حسابرسی

داخلی شرکت‌ها، می‌تواند در کاهش خطرات محدودیت‌های مالی و عدم توانایی پرداخت بدهی‌ها به‌موقع مؤثر باشد. برای این منظور، شرکت‌ها باید حسابرسی داخلی خود را مطابق با استانداردهای حسابداری و حاکمیت شرکتی ارتقا داده و تدابیری برای جلوگیری از محدودیت‌های مالی اتخاذ کنند.

همچنین شرکت‌ها به‌واسطه حسابرسی داخلی کارآمد اطلاعات مالی خود را به‌صورت دقیق و به‌موقع در اختیار مدیران خود قرار می‌دهند. در نتیجه این افراد می‌توانند بهترین تصمیمات را برای پیشگیری از محدودیت‌های مالی و پرداخت بدهی‌ها به‌موقع بگیرند.

همچنین پیشنهادها برای تحقیقات آینده به شرح زیر است:

تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر رابطه بین رقابت در بازار محصول و سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد

تأثیر هزینه نمایندگی بر رابطه بین رقابت در بازار محصول و سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد

تأثیر کیفیت گزارشگری مالی بر رابطه بین رقابت در بازار محصول و سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد

انجام این پژوهش با استفاده از معیارهای دیگری برای سنجش رقابت در بازار محصول.

داده‌های مستخرج از صورت‌های مالی، از بابت تورم تعدیل نشده‌اند. با توجه به متفاوت بودن نرخ تورم در سال‌های مورد بررسی، در صورتی که داده‌های مورد استفاده از این بابت تعدیل می‌شدند، ممکن بود نتایج، متفاوت از نتایج فعلی باشد. با توجه به احتمال حذف بسیاری از شرکت‌ها در مسیر پژوهش، لذا در تعمیم نتایج به کل صنایع باید احتیاط لازم به عمل آید.

a Transition Economy: A New Approach and Evidence. *Emerging Markets Finance & Trade*, 6(1), pp.1-15

14. Masir, Ravi S. Fisher, Warren W. and Lemmink, Jos G.A. M. (2011), Modelling and Evaluating Quality Measurement using Neural Networks, *International Journal of Operations & Production management*, 22, (10), 1162 - 1185.

15. Prawitt, D. F. Sharp, N. Y. & Wood, D. A. (2011). Reconciling Archival and Experimental Research: Does Internal Audit Contribution Affect the External Audit Fee? *Behavioral Research in Accounting* 23: 187-206.

16. Abbott, L. J. Parker, S. & Peters, G. F. (2012). Audit Fee Reductions from Internal Audit-Provided Assistance: The Incremental Impact of Internal Audit Characteristics. *Contemporary Accounting Research*, 29: 94-118.

17. Bame-Aldred, C. W. Brandon, D. M. Messier, W. F. Jr. Rittenberg, L. E. & Stefaniak, C. M. (2012). A Summary of Research on External Auditor Reliance on the Internal Audit Function. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 32: 251-86.

18. Abbott, L. J. Daugherty, B. Parker, S. & Peters, G. F. (2016). Internal Audit Quality and Financial Reporting Quality: The Joint Importance of Independence and Competence. *Journal of Accounting Research*, 54: 3-40.

۱۹. طاهری نیا، مسعود و زهرا فضل الهی دهکردی (۱۳۹۶). تأثیر سرمایه فکری بر رقابت در بازار محصول شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *تحقیقات حسابداری مالی*، ۷(۲)، ۱-۱۸.

۲۰. سلیمانخان، آرامه و زهرا پورزم انی. (۱۳۹۶). مقایسه تأثیر ریسک رقابت در بازار محصول بر انباشت وجه نقد در شرکت‌های دارای محدودیت تأمین مالی و بدون محدودیت تأمین مالی بر اساس شاخص KZ. *فصلنامه علمی پژوهشی دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت*، ۶(۲۲)، ۵۳-۶۲.

۲۱. اعتمادی، حسین و جلیل احمدی گرجی (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ارتباطات سیاسی بر سرمایه گذاری و کاهش محدودیت های تأمین مالی در بورس اوراق بهادار تهران. *تحقیقات حسابداری و حسابرسی*، ۹(۳۴)، ۴-۲۳.

۲۲. امامی، مریم و داریوش فرید، (۱۳۹۵). سرمایه در گردش، عملکرد شرکت و محدودیت‌های مالی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. *تحقیقات حسابداری مالی*، ۸(۴)، ۱-۱۶.

23. Liu, D. Li, S. He, H. & Yao, S. (2017). Financial constraints and product market competition across business cycles: evidence from China's manufacturing industry. *Journal*

1. Huang, W. Mazouz, K (2018). Excess cash, trading continuity, and liquidity risk, *Journal of Corporate Finance*, Volume 48, February 2018, Pages 275-291.

۲. نیکبخت، محمدرضا و رضایی، ذبیح اله. (۱۳۹۶). طراحی مدل کیفیت حسابرسی داخلی، دانش حسابرسی، شماره ۶۹ زمستان ۱۳۹۶.

3. Li, X. Sun, J. Zhang, J. & Liu, G. (2017). Internal Audit Quality and Financial Reporting Quality: Evidence from China. *Journal of Business Ethics*, 146(1), 127-144.

4. Jiang, F. Li, S. & Lin, Z. (2018). Internal control quality, CEO turnover, and financial constraints: Evidence from China. *Journal of Business Research*, 93, 157-167.

5. Kim, J. B. Li, Y. Zhang, L. (2015). Corporate Tax Avoidance and Stock price Crash Risk: Firm-level Analysis. *Journal of Financial Economics*, 100(3): 639-662.

۶. حساس یگانه، یحیی، جعفری، علی و رسائیان، امیر. (۱۳۹۰). عوامل تعیین کننده سطح نگهداشت وجه نقد شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، ۹، ۳۹، ۶۶.

۷. فخاری، حسین، تقوی، سید روح الله، بشیری جویباری، مهدی (۱۳۹۴). بررسی اثر شدت رقابت بازار محصول بر ارزش گذاری بازار از نگهداشت وجه نقد، فصلنامه دانش حسابداری مالی، ۲(۱)، ۴۷-۶۶.

۸. اسدی، غلامحسین، باغدار، بهاره، (۱۳۹۴). تأثیر سطح بهینه نگهداری وجه نقد ارزش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، ۱۵ (۶۱)، ۴۹-۲۷.

۹. فخاری، حسین، اسدزاده، احمد، (۱۳۹۶). اثر اهرم مالی و جریان وجه نقد آزاد بر سرعت تعدیل نگهداشت وجه نقد، راهبرد مدیریت مالی، ۵ (۴)، ۱-۲۳.

10. Svetlana, V & Sun, L. (2018). Institutional determinants of cash holdings speed of adjustment. *Global Finance Journal*, 37(4), pp.123-137.

11. Huang, H. Lobo, G. Wang, C & Xie, H. (2016). Customer concentration and corporate tax avoidance. *Journal of Banking and Finance*, 72(4), pp.184-200.

12. Eulerich Marc, Joleen Kremin, David A. Wood. (2019). Factors that influence the perceived use of the internal audit function's work by executive management and audit committee, *Advances in Accounting*, In press, corrected proof, Available online 26 February 2019, Article 100410

13. Chang, L. Deng, K & Wang, X. (2019). The Dynamic Speed of Cash Holding Adjustment in

مستقل، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، دوره ۱۰، شماره ۲، صص ۲۵۹-۲۸۶.

of Chinese Economic and Business Studies, 15(1), 59-80.

۲۴. مهدوی، غلامحسین و رضایی، غلامرضا، (۱۳۹۴)، بررسی اثرهای ساختار هیئت مدیره بر محدودیت در تأمین مالی شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، دوره ۱۷، شماره ۱، بهار ۱۳۹۴، صفحه ۱۷۹-۱۹۸.

۲۵. لاری دشت بیاض، محمود؛ صالحی، مهدی؛ سخاوت پور، مریم، (۱۳۹۷)، بررسی رابطه محدودیت مالی، ساختار دارایی‌ها و تأمین مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت دارایی و تأمین مالی، دوره ۶، شماره ۱، صص ۱۸۱-۱۹۶.

۲۶. فلاح حقیقی، نگین، حاجی حسینی، حجت اله، رمضان پورنرگسی، قاسم و داوری، علی. (۱۳۹۶). شناسایی و تحلیل عوامل اثرگذار بر توسعه کارآفرینی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات. مدیریت توسعه فناوری، ۴(۴)، ۶۵-۹۲.

27. Jiang, G. Lee, C.M.C. Yue, H, (2010), "Tunneling Through Intercorporate Loans: The China Experience". Journal of Financial Economics, 98(3), PP. 1-20.

28. Guariglia, A. Yang, J, (2012), "A Balancing Act: Managing Financial Constraints and Agency Costs to Minimize Investment Inefficiency in The Chinese Market", Paper in www.SSRN.com.

۲۹. مهدوی، غلامحسین و محمد منفرد مهارلوئی، (۱۳۹۰)، ترکیب هیات مدیره و هزینه‌های نمایندگی، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، دوره ۳، شماره ۱۰، صص ۱-۱۲.

30. Wang, George Yungchih, (2010), The Impacts of Free Cash Flows and Agency Costs on Firm Performance, J. Service Science & Management, 3, 408-418.

۳۱. کامیابی، یحیی و جوادی نیا، امیر. (۱۴۰۰). بررسی اثر تعدیل‌کننده توانایی مدیریت بر رابطه بین احساسات سرمایه‌گذاران و محافظه‌کاری حسابداری. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۸(۱)، ۱۰۲-۱۳۴.

32. Atanasova, C. & Li, M. (2018). "Multi-market trading and liquidity: Evidence from cross-listed companies. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, Elsevier, vol. (53)(C), pages 117-138.

۳۳. لاریجانی، اعظم، رحمانی، علی، شعبانی اصل، سمانه، (۱۴۰۰). کیفیت واحد حسابرسی داخلی، کیفیت گزارشگری مالی و تاخیر در زمان صدور گزارش حسابرسی